

ГАБРИЕЛ ГАРСИЯ МАРКЕС НЯКОЙ ГИ РАЗРЕЖДА ТЕЗИ РОЗИ

Превод от испански: Валентина Рафаилова, 1979

chitanka.info

Днес е неделя и престана да вали, затуй мисля да занеса букет рози на моя гроб. Червени и бели рози — от онези, дето тя отглежда за украса на олтари и за венци. Сутринта беше нещо натъжена — навярно от тази мрачна и навяваща страх зима, която ме накара да си спомня хълма, където хората от селото погребват своите мъртъвци. Голо място е, без дървета. Помитат го само изпратените от провидението капки, които се връщат, след като вятърът отmine. Сега, като престана да вали, обедното слънце трябва да е вкоравило хлъзгавата като сапун повърхност на хълма и аз ще мога да стигна до гроба, на чието дъно почива моето детско тяло, сега вече неузнаваемо, раздробено от корени и червеи.

Тя е коленичила пред своите светии. Откак престанах да се движа из стаята, след като пропадна първият ми опит да стигна до олтара и да взема най-пламенните и свежи рози, тя е все вгълбена в себе си. Може би днес щях да успея, но кандилото примигна и тя, събудена от дълбокия си унес, вдиша глава и погледна към ъгъла със стола. Трябва да си е помислила: „Пак вятърът“, защото наистина нещо изскърца до олтара и помещението се олюля за миг, сякаш се развълнува повърхността на блатото от спомени, трупани в нея толкова време. Тогава разбрах, че трябва да дочакам друг удобен случай, за да взема розите, защото тя беше вече нащрек, все гледаше стола и можеше да усети на лицето си полъха от ръцете ми. Сега трябва да я почакам да излезе от стаята, след малко, и да отиде в съседната стая да си полегне, както неизменно прави всеки неделен ден следобед. Може би тогава ще успея да изляза с розите и да се върна, преди тя да е дошла пак в тази стая и да се е вторачила в стола.

Миналата неделя беше по-трудно. Трябваше да чакам почти два часа, докато изпадне в своя унес. Изглеждаше неспокойна, угрижена, като че ли я беше разтревожило съзнанието, че нейната напрегната самота в къщата се беше разредила. Най-напред се повъртя из стаята с букета рози и чак тогава го сложи пред олтара. После излезе в коридора, погледна вътре и се запъти към съседната стая. Знаех, че търси лампата. А след известно време, когато пак мина покрай вратата и я видях в светлината от коридора по тъмното си палтенце и розовите чорапи, стори ми се, че още си е онова момиче, което преди четиридесет години се наведе над леглото ми, в тази същата стая, и каза: „Сега, като ви сложиха клечиците, очите ви са отворени и

сурови.“ Все едно, че не беше минало толкова време от онзи далечен августовски следобед, когато жените я доведоха в стаята, показаха ѝ трупа и рекоха: „Плачи. Той ти беше като брат.“ И тя се подпря на стената и послушно заплака, още мокра до кости от дъжда.

Вече три или четири неделни дни се опитвам да стигна до розите, но тя бди до олтара, пази ги с настървено усърдие, каквото не съм забелязвал у нея през всичките двадесет години, които живее в къщата. Миналата неделя, когато излезе да търси лампата, успях да стъкмя един букет от най-хубавите рози. Никога не съм бил толкова близко до осъществяването на желанието си. Но когато се канех да отида пак на стола си, отново дочух стъпките ѝ по коридора, набързо подредих розите пред олтара и тогава я видях да се появява в правоъгълника на вратата с високо вдигната лампа в ръка.

Беше по тъмното си палтенце и розовите чорапи, но лицето ѝ излъчваше като че ли блясъка на някакво прозрение. Тогава не приличаше на жената, която от двацет години отглежда рози в градината, а на момичето, което в онзи далечен августовски следобед заведоха в съседната стая да се преоблече, и то сега, след цели четиридесет години, се връщаше с лампата, дебело и остаряло.

Макар че съхнаха двацет години до запалената печка, по обувките ми още има твърда кора от засъхнала кал, която се налепи по тях онзи следобед. Един ден отидох да видя какво става с тях. То беше, след като затвориха вратите, откачиха от гредата хляба, клончето от алое и откараха мебелите — всичките мебели освен стола в ъгъла, дето ми служи през всичкото туй време. Знаех, че обувките ми са сложени да съхнат и че дори не си спомниха за тях, когато напуснаха къщата. Затуй отидох да ги потърся.

А тя се върна много години по-късно. Толкова време беше минало, че мирисът на мускус в стаята се беше смесил с миризмата на прах, със сухата и едва доловима смрад от насекомите. Аз бях сам в къщата, седях в ъгъла и чаках. Бях се научил да различавам шумоленето на разяжданата дървесина от полъха на въздуха, остаряващ в затворените спални. Тогава дойде тя. Застана на прага с куфар в ръка, със зелена шапка и по същото памучно палтенце, което не е захвърлила оттогава. Беше още момиче. Не бе започнала да надебелява, нито глезените ѝ се бяха подули под чорапите както сега. Когато отвори вратата, аз бях покрит с прах и паяжини, а щурецът,

който бе пял два̀йсет години подред някъде в стаята, замлъкна. Но въпреки това, въпреки паяжините и пра̀ха, въпреки внезапното покаяние на щуреца и въпреки възра̀стта на новодошлата аз познах в нея момичето, което в онзи бурен августовски следобед дойде с мен до обора да вземем гнезда. Стори ми се, че както беше застанала на вратата с куфара в ръка и със зелената шапка, щеше да се развика и да ми изкрещи същите думи, които изкрѐщя, когато ме намериха проснат по гръ̀б на сеното в обора, още вкопчен в стъпалото на счупената стълба. Когато отвори вратата докрай, пантите изскърцаха и от тавана на пристъпи започна да се посипва пра̀х — като че ли някой беше заудрял с чук по стряхата. Тогава тя се поколеба в я́сния квадрат от светлина, после надникна в стаята и извика тихо, сякаш искаше да ме събуди от сън: „Ниньо!^[1] Ниньо!“ Аз пък си кротувах на стола — скован, с протегнати нозе.

Мислех, че е дошла само да види стаята, но тя остана да живее в къщата. Проветри я и сякаш от куфара ѝ, като го отвори, излезе нейният обичаен мирис на мускус. Другите отнесоха мебелите и дрехите в сандъците. Тя беше взела само миризмите на стаята и след двадесет години отново ги донесе, остави ги по местата им и подреди пак олтарчето, направи го също както преди. Самото ѝ присъствие беше достатъчно, за да възстанови онуй, което неумолимото усърдие бе разрушило. Оттогава се храни и спи в съседната стая, но дните си прекарва в тази, като безмълвно разговаря със светиите. Следобед сяда в люлеещия се стол до вратата и докато обслужва дошлите да купят цветя, кърпи дрехи. Кърпи и все се люлее. А когато дойде някой за букет рози, прибира парите в единия край на кърпата, която завързва за колана си, и неизменно казва: „Вземете си от дясната страна, че тези отляво са за светиите.“

Тъй си сядя в люлеещия се стол два̀йсет години — кърпи нещицата си, люлее се, поглежда към стола — като че ли и сега се грижи за мен, само че не за момчето, което споделяше с нея следобедите на детството, а за сакатото си вну̀че, седнало в ъ̀гъла още от онуй време, когато баба му е била на пет години.

Може би сега, като наведе отново глава, ще мога да се приближа до розите. Ако успея да го сторя, ще отида до хълма, ще ги сложа на гроба си и ще се върна при моя стол да чакам деня, когато тя няма да влезе вече в стаята и шумовете в съседните помещения ще секнат.

Тогава всичко туй ще се промени, защото аз ще трябва да изляза още веднъж от къщата и да кажа на някого, че жената с розите — онази, дето живее сама в разрушената къща — има нужда от четирима мъже да я заведат на хълма. Тогава ще остана завинаги сам в стаята. Но затова пък тя ще бъде доволна. Защото в този ден ще узнае, че не вятърът, невидимият вятър, е идвал всяка неделя при нейния олтар да ѝ разрежда розите.

(1952)

[1] Обръщение към господарския син. — Б.пр. [↑](#)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.